

Vergaderjaar 2006–2007

30 800 VIII

Vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2007

28 879

Doelmatigheid onderwijsaanbod en accreditatiekaders Hoger Onderwijs

Nr. 50

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 24 oktober 2006

De vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap¹ heeft op 4 oktober 2006 overleg gevoerd met staatssecretaris Bruins van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over:

1. Titulatuur

- de brief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Rutte, d.d. 10 mei inzake titels en status master titel (briefnummer OCW0600472);
- de brief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Rutte, d.d. 9 februari 2006 inzake het inspectierapport betrouwbaarheid getuigschriften in het hoger onderwijs (30 300 VIII, nr. 194);
- de brief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Rutte, d.d. 8 juni 2006 inzake namen van graden in het hoger onderwijs (29 281, nr. 5);

2. Accreditatie

- de brief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Rutte, d.d. 28 oktober 2005 inzake de inspectierapporten «Accreditatie: introductie en accreditatie in internationaal perspectief» (28 879, nr. 11);
- de brief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Rutte, d.d. 13 juni 2006 inzake ontwikkeling accreditatie hoger onderwijs (29 853, nr. 29);
- Notitie «op weg naar volledige onderwijsaccreditatie»; samenvatting van de resultaten van overleg over de notitie;
- de brief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 16 augustus 2006 inzake «Accreditatie in werking: beoogde en niet-beoogde effecten» (28 879, nr. 13);

3. Meeneembare studiefinanciering

- brieven van de minister en staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Rutte, d.d. 5 december resp. 30 maart 2005 inzake beleidsbrief meeneembare studiefinanciering (22 452, nrs. 23 en 25);
- de brief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 25 september 2006 inzake zijn voorstel over de wereldwijd inzetbare Nederlandse studiefinanciering;

¹ Samenstelling:

Leden: Van de Camp (CDA), Lambrechts (D66), Hamer (PvdA), Van Bommel (SP), Mosterd (CDA), Blok (VVD), Balemans (VVD), Slob (ChristenUnie), Vergeer (SP), Herben (LPF), Tichelaar (PvdA), Joldersma (CDA), Jan de Vries (CDA), Van Vroonhoven-Kok (CDA), Varela (LPF), Aasted Madsen-van Stiphout (CDA), Eski (CDA), Aptroot (VVD), voorzitter, Smeets (PvdA), ondervoorzitter, Eijssink (PvdA), Leerdam (PvdA), Van Miltenburg (VVD), Van Dam (PvdA), Visser (VVD), Azough (GroenLinks), Roefs (PvdA) en Jungbluth (GroenLinks).

Plv. leden: Ferrier (CDA), Bakker (D66), Bussemaker (PvdA), Brinkel (CDA), Griffith (VVD), Örgü (VVD), Van der Vlies (SGP), Kant (SP), Dijkzema (PvdA), Hessels (CDA), Sterk (CDA), Atsma (CDA), Hermans (LPF), Van Bochove (CDA), Van Hijum (CDA), Van Aartsen (VVD), Verbeet (PvdA), Arib (PvdA), Stuurman (PvdA), Szabó (VVD), Meijer (PvdA), Nijs (VVD), Halsema (GroenLinks), Kalsbeek (PvdA) en Vendrik (GroenLinks).

4. Dossier Rekenschap

- de brief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 6 september 2006 inzake de Vierde voortgangsrapportage terugvorderingsproces Dossier Rekenschap (28 248, nr. 90);

5. Overig

- de brief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 26 juni 2006 inzake uitvoering moties bij het wetsvoorstel Financiering in het hoger onderwijs (30 387, nr. 82);
- de brief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 26 juni 2006 inzake tweede ronde pilots met Associate-degreeprogramma's (29 410, nr. 42);
- de brief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 13 juli 2006 inzake bestuurlijke afspraak studiekeuze-informatie (29 853, nr. 30);
- de brief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 11 september 2006 inzake internationale Mobiliteit in het Onderwijs in Nederland 2005 (22 452, nr. 28);
- de brief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 20 september 2006 inzake toelichting stukken WHOO (30 588, nr. 7);
- de nog te ontvangen brief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap inzake draaiboek invoering leerrechten (06-OCW-046).

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand beknopt verslag uit.

Vragen en opmerkingen uit de commissie

Mevrouw **Joldersma** (CDA) begrijpt uit het onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs dat het bestaande systeem voor opleidingsaccreditatie mankementen kent. Zij vindt het ernstig dat men niet meer toekomt aan de verbeterfunctie, waarbij opleidingen na visitaties werden aangezet tot kwaliteitsverbetering, en dat de taakverdeling tussen de instellingen, de beoordelende instantie en het accreditatieorgaan onduidelijk is. Zij concludeert dat men te snel is overgestapt van visitatie op opleidingsaccreditatie.

Waarom leert men niet van de fouten en wil men zo snel overgaan van het ene systeem van opleidingsaccreditatie op volledige onderwijsaccreditatie? Het CDA wil een combinatie van instellingsaccreditatie en opleidingsvisitatie. Hoe is stroomlijning mogelijk? Een goed systeem voor kwaliteitszorg per instelling betekent niet dat alle opleidingen even goed zijn. Mevrouw Joldersma wil die verschillen in kwaliteit tussen opleidingen juist blijven zien en zij wil de verbeterfunctie weer terug. Zij bespeurt angst bij instellingen voor het niet-behalen van hun accreditatie, hetgeen de kwaliteit niet ten goede komt. Accreditatie en een verbeterfunctie zijn alleen te combineren via instellingsaccreditatie en opleidingsvisitatie. Zij is er voorstander van te leren van fouten uit het verleden en een pas op de plaats te maken om het systeem uit te werken. Pas daarna kan zij bezien of haar fractie instemming kan verlenen aan de voorgestelde vorm van accreditatie.

Wat de titulatuur betreft, wil zij weten waarom er is afgeweken van het eerdere voorstel in de wet. Er is nu gekozen voor het voorstel van de commissie-Abrahamse, maar zonder het introduceren van een tussen-categorie tussen hbo en wo. Hoe is het wetsvoorstel tot stand gekomen, terwijl NVAO en AWT heel andere adviezen hebben uitgebracht? In het wetsvoorstel dat aan de Onderwijsraad en de Raad van State is voorgelegd, stond een ander voorstel.

Over invoering van leerrechten laat de staatssecretaris weten dat deze per 1 september 2007 mogelijk is, terwijl instellingen berichten over knel-

punten en chaos. Zij weet niet wie zij gelijk moet geven, maar tekent aan dat de instellingen niet in de stuurgroep wilden participeren en bijna drie jaar de tijd hebben gehad om deel te nemen. Het stoort haar dat de PvdA-fractie zelf heeft gevraagd om een spoedwet maar nu uitspreekt dat de Eerste Kamer die niet in behandeling moet nemen. Dit is een verdragings- of uitsteltactiek. Mevrouw Joldersma vindt dat men het wettraject moet loskoppelen van de termijn van invoering. Zij verwacht dat het mogelijk is de spoedwet op 30 oktober te behandelen. Wat de invoeringstermijn betreft, houdt zij vast aan de uitspraak bij motie over een zorgvuldige invoering. De brief van de staatssecretaris stelt haar niet gerust. De datum van 1 januari 2007 is voor haar niet heilig, maar wel zorgvuldige invoering van leerrechten. Zij vraagt de staatssecretaris om met de instellingen te overleggen over knelpunten in de uitvoering en om tot een gezamenlijke conclusie te komen over het «go now/go later»-moment.

De heer **Visser** (VVD) acht voor de titulatuur internationale eenduidigheid uitgesloten vanwege de grote verschillen tussen landen, opleidingen en instellingen. Het onderscheid tussen hbo en wo moet naar zijn mening blijven bestaan, waarbij hij herkenbaarheid belangrijk vindt. Naar verwachting zal een groot deel van de Nederlanders binnen enkele jaren hoog zal zijn opgeleid. Dan gaan titels een minder grote rol spelen dan getuigschriften, accreditatie en ranking.

Blijkens onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs kan het meenemen van elders verworven competenties in de praktijk voor problemen zorgen. Hoe valt dit te rijmen met de zinsnede in de brief over getuigschriften dat de overheid zich garant stelt voor kwaliteit en betrouwbaarheid?

De heer Visser beschouwt een studie niet als een verzameling modules of elders verworven competenties. Hoe zorgt men voor checks and balances in het systeem om de opleidingskwaliteit hoog te houden?

Hij wil verder weten wat er gebeurt met het rapport van de Inspectie van het Onderwijs en of deze de raden van toezicht heeft benaderd, die immers verantwoording afleggen aan de bewindslieden. Een wettelijke waarborg dat raden van toezicht op grond van inspectierapporten verantwoording aan het kabinet afleggen acht hij beter dan bespreking in de Kamer van afzonderlijke studies. Hoe wordt dit verwerkt in de nieuwe Wet op het hoger onderwijs?

Het is de heer Visser niet duidelijk wat volledige onderwijsaccreditatie inhoudt en in hoeverre dit een compromis betekent tussen accreditatie van een opleiding, een domein of een instelling. Nu men bezig is met invoering van accreditatie, acht hij halverwege stoppen geen optie, waardoor men naar zijn mening de problemen alleen maar zou vergroten. Hij weet niet of de klachten terugslaan op de vbi's, op het systeem als zodanig of op kinderziekten. Accreditatie heeft alleen maar zin wanneer er ook sancties zijn in de zin van sluiting van ondermaatse opleidingen. Aangezien instellingen niet worden gesloten, wordt het niet-accrediteren een loze sanctie.

Wat gebeurt er met instellingen die misleidende informatie geven over accreditatie? Wat zijn de kosten van accreditatie en in welke mate heeft de btw voor een verhoging gezorgd? Dit antwoord krijgt hij graag voor de begrotingsbehandeling.

De rechtspositie van studenten in het kader van de leerrechten wordt geregeld in de binnenkort te behandelen spoedwet. De IB-Groep heeft herbevestigd dat de invoering van Studielink per september 2007 mogelijk is en dat men actie zal ondernemen wanneer dat niet het geval is. Kan de staatssecretaris informatie geven over de overige partners?

Kan de staatssecretaris de zinsneden in zijn brief toelichten dat de maandenproblematiek de zorg van de instellingen is en dat hij geen extra administratieve lasten verwacht voor de instellingen omdat hij niet verwacht dat grote groepen studenten vanwege de introductie van leerrechten van studie zullen veranderen? Betekent dit dat studenten niet

gemakkelijk van instelling kunnen veranderen wanneer het onderwijs niet goed is, hetgeen ten koste zou gaan van hun keuzevrijheid en van de concurrentie tussen instellingen? Of is hiermee bedoeld dat er nog overleg nodig is met de instellingen over het oplossen van deze kwestie? Hoe groot is het probleem van de extra lasten voor instellingen door de maandenproblematiek, dat kan worden opgelost door aansluiting bij de collegegeldsystematiek, en hoe wordt de invoering nu begeleid? Blijkbaar geven HBO-Raad en VSNU de voorkeur aan bestuurlijk overleg boven de stuurgroep. Is het overleg parallel tussen stuurgroep en bestuurlijk overleg?

Zorgvuldigheid bij de invoering van de leerrechten is cruciaal. Wat zijn de inhoudelijke problemen en hoe zal de staatssecretaris in de komende maanden de bestuurlijke problemen oplossen?

De heer **Van der Ham** (D66) heeft vooral geluisterd naar studenten en heeft een sms- en een e-mailactie gehouden om klachten en suggesties te verzamelen over het hoger onderwijs. Veel klachten hebben betrekking op het geringe aantal contacturen, vooral in het hbo, terwijl vaak werd aangedrongen op uitstel van de leerrechten. Bovendien zijn veel studenten boos over het feit dat de studiefinanciering stopt bij de overgang van hbo naar wo, anders dan bij de overgang van mbo naar hbo, en dat het schakeljaar tussen hbo en wo niet wordt bekostigd. Hij vraagt de staatssecretaris daaraan iets te doen.

Een ander probleem is de overstap van het oude doctoraal naar het bamastelsel. Sommige studenten die alleen nog maar hun scriptie hoeven te schrijven, moeten nu ineens extra vakken volgen, vaak naast hun volledige baan. Kan de staatssecretaris een toezegging doen om dit probleem op te lossen?

De heer Van der Ham is voorstander van afschaffing van de bijverdiengrens, waarover ook veel klachten zijn gekomen. Wat zijn de consequenties en de kosten daarvan en op welke termijn is dit mogelijk?

Ten slotte hebben veel studenten geklaagd over het slechte Engels van universitaire docenten.

Het compromis van de commissie-Abrahamse over de titulatuur vindt de heer Van der Ham een polderuitkomst. Kan de staatssecretaris zorgen voor een betere uitkomst?

Accreditatie per instelling vindt de heer Van der Ham een vreemde zaak, terwijl men specifiek de kwaliteit van opleidingen wil kunnen beoordelen. VNO/NCW en MKB Nederland willen ook de opleidingsaccreditatie behouden.

Aan associate-degrees blijkt nog altijd veel behoefte bij studenten en het bedrijfsleven, zoals blijkt uit 77 aanmeldingen voor de eerste ronde van de pilots, waarvan na advies van de NVAO slechts 38 werden ingediend, die tot niet meer dan elf honoreringen hebben geleid.

Wat heeft de staatssecretaris gedaan om het aantal kwalitatief goede pilots in de tweede ronde te bevorderen?

De heer Van der Ham maakt zich zorgen over het Wetsvoorstel leerrechten, net als de VSNU en de HBO-Raad, die invoering nu nog niet mogelijk achten. De medezeggenschap is nog onvoldoende geregeld, naast vraagtekens over Studielink. Zorgvuldigheid bij de invoering is vereist.

Mevrouw **Vergeer** (SP) voelt voor instellingsaccreditatie maar bespeurt een grote verandering, aangezien staatssecretaris Rutte in het kader van de WHOO heeft gezegd dat er sprake zou zijn van opleidingsaccreditatie. Het is niet duidelijk of de NVAO de instelling als geheel accrediteert en op grond waarvan, en of de instelling na accreditatie het vertrouwen krijgt dat zij de opleiding goed zal verzorgen. In theorie is dat een goed model, maar in de praktijk blijkt dat sommige opleidingen geen accreditatie hebben.

Zij wil terug naar een systeem waarin professionals elkaar in collegiale visitatie adviseren en raadplegen om opleidingen te verbeteren, omdat huidige accreditatie juist leidt tot strategisch gedrag bij de instellingen, waardoor men de problemen liever onder het tapijt veegt. Zij vindt de keuze over de titulatuur onbevredigend en wil het binaire systeem behouden, en mist daarin de suggestie van invoering van de titel «applied master» of «applied arts». Een beroepsaanduiding na de titel «master of science» zal naar zij verwacht niet worden gebruikt. Mevrouw Vergeer bestrijdt dat er veel draagvlak is voor de invoering van leerrechten. Deze zijn in haar optiek bedoeld om keuzegedrag bij studenten te bevorderen en om instellingen te laten vechten om studenten. Dat bevordert de kwaliteit niet maar leidt tot meer bureaucratie, waarbij managers in het onderwijs worden versterkt en docenten worden verzwakt. Zij pleit voor uitstel van de invoering, om onder een nieuw kabinet te beslissen of men nog leerrechten wil. Daarmee kan men een parlementaire enquête voorkomen. Ook de Eerste Kamer staat kritisch tegenover het concept van leerrechten. Er is nu nog geen collegegeld-differentiatie. Ook mevrouw Vergeer wil dat mensen met talent een goede opleiding krijgen, die echter door invoering van de leerrechten duurder zal worden.

De heer **Slob** (ChristenUnie) heeft met zijn fractie tegen de invoering van leerrechten gestemd, met de kanttekening dat het wetsvoorstel na aanneming een verdere democratische behandeling dient te krijgen. Hij is voorstander van spoedige besluitvorming door de Eerste Kamer en wacht daarna de spoedwet af. De kwaliteit daarvan is voor hem doorslaggevend. Hij is verheugd dat mevrouw Joldersma nu ook uitstel bespreekbaar acht. Wanneer men bij instellingen en studenten niet aan draagvlak weet te winnen, is dat een probleem.

Het binaire systeem vindt hij een belangrijk gegeven, dat ook tot uitdrukking moet komen in de titulatuur. Hij sluit zich aan bij de kritische vragen over de laatste brief.

Hij is verrast dat de meeneembare studiefinanciering nu opeens wereldwijd mogelijk zou zijn. De uitwerking moet goed worden doordacht. Hij bepleit de wettelijke kaders in de nieuwe regeerperiode verder te bespreken. Behoud van kwaliteit moet vooropstaan.

De heer Slob is voorstander van maximale zorgvuldigheid bij de invoering van de accreditatie en van beperking van de administratieve rompslomp. Het gaat hem te ver om in het voortraject met nieuwe inzichten te komen en hij is het niet eens met de conclusies van de staatssecretaris in diens brief.

De heer **Tichelaar** (PvdA) wacht de behandeling van de Wet hoger onderwijs en onderzoek af voor de beantwoording van vragen over het toekomstig hoger onderwijs, de mate van overheidssturing, de vrijheid van instellingen, de zorgplicht en de verantwoording van de kwaliteit.

Helderheid over de titulatuur acht hij in het belang van studenten. Op dit punt is hij het niet eens met het standpunt van VNO/NCW en MKB Nederland. Hij steunt het voorstel van de staatssecretaris, juist op internationaal niveau. De titulatuur dient naar zijn mening een relatie te hebben met een toets door de NVAO.

Bij een werkbezoek aan de NVAO is hij onder de indruk geraakt van de werkwijze voor de accreditatie. Hij heeft begrepen dat men een herstelperiode wil inlassen voor niet-goedgekeurde instellingen en dat men de bureaucratie sterk wil terugdringen, samen met VSNU, HBO-Raad en betrokken instellingen.

Het antwoord op de vraag of accreditatie moet gelden voor opleidingen, domeinen of instellingen dient afhankelijk te zijn van de invalshoek. Bij accreditatie gaat om de toetsing of men waarmaakt wat men heeft

beloofd. Een instelling of een opleiding met een goede accreditatie kan meer vrijheid krijgen. Veel zal afhangen van de nieuwe wet. Hij steunt de staatssecretaris over de meeneembare studiefinanciering binnen Europa maar ook de rest van de wereld. Hoe zit het in dit verband met de Raulinregeling en met de financiële onderbouwing daarvan? Het Dossier Rekenschap acht hij een juridisch moeras. Hoe veel geld steken het departement en de instellingen hierin en wanneer houdt dit nu eens op? Hij roept de staatssecretaris en de HBO-Raad op, met de betrokken partijen bestuurlijke afspraken te maken en boven het belang van individuele leden uit te stijgen. Bij de spoedwet over de leerrechten krijgt men ook te maken met de uitspraak van de Raad van State over de procesgang bij de CHN. Hij vreest dat er na deze innovatie niets meer zal gebeuren in het hoger onderwijs. Hij is voor voorfinanciering uit publieke middelen, maar niet voor advocatenbureaus die doorprocederen omdat de rekening wel wordt betaald door de belastingbetaler. Associate-degrees vindt hij een goede zaak, mits ingebed in de bachelor-opleidingen. Hij is voor de invoering van leerrechten, met de kanttekening dat in het Kamerdebat hierover ontbindende voorwaarden zijn genoemd, zoals vertraging wanneer het met Studielink niet goed zal gaan. Uit de strijd tussen IB-Groep en Studielink concludeert hij dat latere invoering dan per 1 augustus of 1 september 2007 verstandig is. Dat heeft niets te maken met het om zeep helpen van leerrechten. Kwaliteit gaat voor hem boven snelheid. In deze commissie is bepaald dat de spoedwet rond 21 september jl. de Kamer zou bereiken. Is het juist dat de vertraging ligt bij de Raad van State? De heer Tichelaar acht behandeling van de spoedwet vanwege deze vertraging niet meer opportuun.

Antwoord van de staatssecretaris

De **staatssecretaris** vindt het niet verstandig om voor de accreditatie terug te gaan naar het visitatiesysteem. Alle instellingen worden in de periode 2003–2009 getoetst, hetgeen leidt tot een behoorlijk administratief beslag. Hij meent dat de opleidingsaccreditatie geen stimulans inhoudt om boven de basiskwaliteit uit te stijgen. Voor de korte termijn is het streven minimalisering van administratieve lasten, voor de middellange termijn een verbeterperiode in het kader van de spoedwet en de WHOO, voor de lange termijn een andere vorm van accreditatie. Ook voor hem staat de kwaliteit van de opleiding voorop, ook bij de instellingsaccreditatie. De verantwoordelijkheid voor die kwaliteit komt niet meer bij de overheid maar bij de instellingen te liggen. De kwaliteitstoets voor achterblijvende opleidingen wordt dan extern verricht door deskundigenpanels van nationale of internationale vakbroeders in de vorm van een peer review, vergelijkbaar met de visitatiecommissies voor 2003. Bij de volwaardige onderwijsaccreditatie gaat het om de collegiale toets van de onderwijskwaliteit, niet door managers maar door vakdocenten. De staatssecretaris houdt vast aan de periode van zes jaar voor de opleidingsaccreditatie. De NVAO zal altijd voor een opleiding van onvoldoende kwaliteit kunnen blijven oproepen tot verbetering. Hij is het ermee eens dat de collegegelddifferentiatie meerwaarde moet bieden in relatie tot het hogere collegegeld. Wanneer de opleiding niet aan de vereiste kwaliteit voldoet, is het devies: niet goed, geld terug. De kosten van accreditatie bedragen 10 mln. per jaar. Daarbij komt de btw ten bedrage van ongeveer 1 mln. De kwaliteitstoets door deskundigenpanels wordt openbaar en wordt aangeboden aan het college van bestuur van een instelling, dat ook weer in openbaarheid zal reageren. De rechten van studenten moeten nog worden uitgewerkt. In het huidige systeem wordt getoetst aan basiskwaliteit, terwijl het

nieuwe systeem van volwaardige onderwijsaccreditatie ook ruimte biedt voor verdergaande uitspraken. Daarvan kan een wervende werking uitgaan voor de opleiding. Een tweede verschil is dat het nieuwe systeem niet meer een overheidstoets inhoudt maar een toets door de instelling zelf.

Bij de titulatuur zal men steeds meer in Europees verband moeten letten op de onderliggende getuigschriften. Het verlossende woord hierover kan pas worden gesproken na behandeling van de WHOO. Het rapport van de commissie-Abrahamse roept nog vragen op, die de staatssecretaris de komende maanden verder zal uitwerken. Hij zal daarbij aangeven wat er met de verschillende adviezen is gebeurd en wat men er van terugziet in het voorstel voor de WHOO. Het concept van de WHOO is in december 2005 naar de Raad van State gestuurd, na ontvangst van het advies van de commissie-Abrahamse maar nog zonder een nader advies van de NVAO of van de AWT. Over dit nadere advies heeft de Raad van State daarom geen opmerkingen gemaakt.

Hij is het volkomen eens met de noodzaak van zorgvuldige invoering van de leerrechten. Hij is ervan overtuigd dat die invoering per 1 september 2007 mogelijk is omdat hij desgevraagd nog geen tegenbericht van de IB-Groep heeft gehoord.

Hij verwacht dat de spoedwet volgende week bij de Kamer kan worden ingediend. Vanwege het beknopte advies van de Raad van State ter zake kan hij zich voorstellen dat de Kamer daarover op 30 oktober zou kunnen spreken.

De leerrechten en de invoering van Studielink kan men beschouwen als samenhangende processen waarbij het gaat om gegevensverzameling, maar ook als losstaande projecten. De IB-Groep, die met beide te maken heeft, heeft laten weten bij gescheiden invoering niet de benodigde capaciteit te kunnen bieden. Wanneer men de invoering van de leerrechten vooropstelt, krijgt dat voorrang boven Studielink. Hij probeert de minimumgegevens voor beide systemen te combineren, zodat de leerrechten kunnen doorgaan en Studielink geen vertraging oploopt. Op grond van de opmerkingen van de instellingen kan hij beter beoordelen of invoering van Studielink per 1 september 2007 nog steeds haalbaar is. Hij voelt zich gecommitteerd aan het bestuurlijk overleg en zal zo mogelijk voor 30 oktober laten weten welke bezwaren tot een oplossing hebben geleid. Op 30 oktober kan men vervolgens besluiten of men afkoerst op de invoeringsdatum 1 september 2007.

Eerder verworven competenties (evc's) zijn in de praktijk belangrijk omdat zij hiaten in de kennis aangeven. Dat heeft een gunstig effect op de doorstroming, de salariëring en de mobiliteit. De staatssecretaris vreest niet voor de kwaliteit van evc's. In het kader van de meeneembare studie-financiering zijn evc's voor eerder in het buitenland verworven competenties mogelijk. De instelling die het diploma afgeeft is verantwoordelijk voor de kwaliteit en kan daarbij ervaring uit het buitenland betrekken. De Inspectie van het Onderwijs is uitgegaan van casusposities in de afgelopen jaren en doet inmiddels systematisch onderzoek, dat begin 2007 zal uitmonden in een rapport. Een advies over de evc's van de Onderwijsraad hoopt de staatssecretaris nog deze maand te ontvangen, waarna hij het de Kamer met een begeleidend schrijven zal doen toekomen.

In wetsvoorstel voor de WHOO is een sterkere rol voor de examencommissie bepaald.

Wanneer het aantal contacturen werkelijk te laag is, wordt de Inspectie van het Onderwijs naar een instelling gestuurd.

Over de bekostiging van een schakeljaar na een afgeronde hbo- naar een wo-opleiding heeft de staatssecretaris geen sluitend antwoord. Hij zal proberen hiervoor in de komende maanden een meer structureel antwoord te vinden.

Afschaffing van de bijverdiengrens zou ongeveer 200 mln. kosten.

De kwaliteit van het Engels van docenten in hoger onderwijs zal de komende jaren meer aandacht krijgen.

In de eerste ronde voor associate-degrees zaten veel afvallers vanwege de korte voorbereidingstijd voor de instellingen. In veel gevallen gaf de NVAO een kritisch oordeel over de arbeidsmarktrelevantie. In de tweede ronde is groot enthousiasme van instellingen gebleken voor een associate-degreeprogramma.

De kwaliteit van opleidingen in het buitenland staat voorop. Deze is vooraf na te gaan bij Nuffic, waar men het extra werk zegt aan te kunnen.

Wereldwijde meeneembaarheid van de studiefinanciering kost 9 mln. extra van de 26 mln. die al voor de Europaregeling was gereserveerd. Er is geen verband met de Raulinregeling, waarover de staatssecretaris de Kamer voor de begrotingsbehandeling een brief zal sturen. In het buitenland studeren momenteel 12 000 studenten die nu geen bekostiging ontvangen. Studenten die voorafgaand aan hun studie ten minste drie jaar in Nederland hebben gewoond kunnen in het buitenland gaan studeren. De reactie van bepaalde instellingen heeft hem verbaasd dat er een braindrain zou ontstaan, aangezien er meer buitenlandse studenten naar Nederland komen dan omgekeerd. De staatssecretaris hoopt dat dit een stimulans voor de instellingen is om meer studenten te verleiden tot een studie in Nederland.

De kosten van externe deskundigheid bij het ministerie van het Dossier Rekenschap bedragen momenteel ongeveer 17 mln., op een totaal van ruim 100 mln., terwijl een kleine 50 mln. is teruggevorderd. Bij negentien instellingen is deze zaak nog niet afgerond. Hij zal de instellingen vragen om een schriftelijk overzicht van hun juridische kosten in dit verband. Hij is bereid na te denken over een bestuurlijke oplossing maar benadrukt dat de rechtsgelijkheid hierbij een belangrijk punt is.

Nadere gedachtewisseling

Mevrouw **Joldersma** (CDA) vraagt de staatssecretaris om over de accreditatie geen onomkeerbare beslissingen te nemen en om te komen met een uitgewerkte notitie over de instellingsaccreditatie en de opleidingsvisitatie. Zij verzoekt hem daarbij stil te staan bij de rol van de vbi's, de accreditatie na 2009, de bijzondere kwaliteitskenmerken en de taak van de NVAO.

Zij vraagt zich af of het zin heeft om volgende week een ontwerp-bekostigingsbesluit aan de Kamer voor te leggen, gezien het negatieve oordeel van de VSNU en de HBO-Raad. Zij vraagt de staatssecretaris om hierop 30 oktober terug te komen.

De heer **Visser** (VVD) is verheugd dat de staatssecretaris blijft uitgaan van de opleidingsaccreditatie en van het meten van basiskwaliteit. Hij pleit voor outputmeting in de zin van aansluiting bij het beroepsveld en voor ranking. In de brief van de staatssecretaris zal dit verschil duidelijk moeten worden.

Hij mist de inbreng van het bedrijfsleven bij Studiekeuze123.

Hij constateert dat over de invoering van leerrechten al jaren wordt gezegd dat haast geboden is. Daarom begrijpt hij de reactie van instellingen niet dat zij overvallen worden. Als mogelijke problemen bij de invoering noemt hij de maandenproblematiek en de samenwerking tussen Studielink en de IB-Groep. Mocht de invoeringsdatum niet haalbaar blijken, dan wil hij weten waar de oorzaak ligt.

De heer **Van der Ham** (D66) vraagt wat de staatssecretaris wat hij zal doen om de bekendheid van de website studiekeuze123 te vergroten. Hoe is het bedrag van 200 mln. voor opheffing van de bijverdiengrens opgebouwd en zijn daarbij de besparingen ook meegenomen bij de IB-Groep en de Belastingdienst?

Mevrouw **Vergeer** (SP) is de nieuwe vorm van accreditatie nog niet duidelijk. Zij is voorstander van een openbare peer review waarbij de zwakke punten van een opleiding naar voren komen, anders dan nu bij de NVAO gebeurt.

Over de leerrechten is een Kamerbesluit genomen zonder draagvlak in het veld. Zij heeft het gevoel dat de staatssecretaris tegen zijn zin draagmoeder is van dit ongewenste kind van zijn voorgangers.

De heer **Slob** (ChristenUnie) dringt aan op ontvangst van de spoedwet aanstaande maandag.

De heer **Tichelaar** (PvdA) vraagt om schriftelijke onderbouwing van de genoemde bedragen in het kader van het Dossier Rekenschap, ook van de instellingen.

Hij ondersteunt de staatssecretaris in diens bereidheid om in overleg met de koepelorganisaties alsnog tot een bestuurlijke afspraak te komen die recht doet aan het beginsel van rechtsgelijkheid.

Hij gaat ervan uit dat de staatssecretaris deze week de Kamer schriftelijk zal informeren over de Raulinregeling.

Hij begrijpt dat de spoedwet uiterlijk maandag 9 oktober bij de Kamer zal zijn. Op 30 oktober wil hij ten eerste schriftelijke verklaringen zien van Studielink en de IB-Groep over een verantwoorde invoering per 1 augustus 2007. Hij wil dan ten tweede een lijst hebben ontvangen van praktische problemen, met de zienswijze van de instellingen en met de vorderingen tot 30 oktober. Ten derde wil hij op 30 oktober schriftelijke informatie over de stand van zaken voor de koepels, de ISO en de LSBV. Ten vierde wil hij een schriftelijk verslag van de technische briefing van de Eerste Kamer met een reactie van de staatssecretaris. Ten vijfde wil hij een schriftelijke bevestiging van de staatssecretaris dat door de invoering van leerrechten de administratieve lastendruk zal afnemen, zoals zijn voorganger heeft gezegd.

Hij blijft erbij dat er onvoldoende tijd is voor een zorgvuldige behandeling van het Wetsvoorstel leerrechten, ook op 30 oktober.

De **staatssecretaris** antwoordt dat al op korte termijn wordt gezien hoe door de accreditatie vermindering van administratieve lasten mogelijk is. Met zijn brief over volwaardige onderwijsaccreditatie is hij tegemoetgekomen aan een toezegging van zijn voorganger om na te denken over een nieuw systeem. Er is tot de indiening van het wetsvoorstel in de tweede helft van 2007 nog tijd genoeg om na te denken over de rol van de vbi's, de taak van de NVAO en bijzondere kwaliteitskenmerken.

Hij is het ermee eens dat er een praktische werkwijze voor de leerrechten komt en zal de komende periode gebruiken om van de koepels en de instellingen te horen wat zij op dit punt willen. Daarom is hij verheugd met de oproep van deze commissie om op 30 oktober de stand van zaken te bespreken.

De waardering van de output van opleidingen vindt hij een belangrijk thema, dat net als de rol van de NVAO zal terugkeren bij de discussie over de volwaardige onderwijsaccreditatie.

Het bedrijfsleven is nog niet betrokken bij Studiekeuze123, maar middels een enquête wordt wel voor betrokkenheid van werkgevers gezorgd. Hij zal de Kamer daarover graag informeren. De website telt dagelijks 700 tot 800 bezoekers.

Hij houdt vast aan de planning voor zorgvuldige invoering van leerrechten en is tegenstander van uitstel. De IB-Groep heeft in een brief aan zijn voorganger laten weten dat de administratieve lasten hiermee niet zullen toenemen voor de instellingen.

Hij zal de Kamer een schriftelijke onderbouwing sturen van het bedrag van 200 mln. dat is gemoeid met afschaffing van de bijverdiengrens.

Hij kan weinig veranderen aan het gegeven dat studenten bij overstap van een vierjarige hbo-opleiding naar een master in het wo geen prestatiebeurs krijgen. Studenten kunnen wel een studielening afsluiten. Hij zal voor de Kamer schriftelijk de rol van de NVAO verduidelijken bij de volwaardige onderwijsaccreditatie ten opzichte van de peer reviews. Hij zal de Kamer een financiële onderbouwing doen toekomen van de door het ministerie gemaakte kosten in het kader van het Dossier Reken-schap en zal de instellingen vragen naar een indicatie van de door hen gemaakte kosten. Voorts zal hij de Kamer een brief sturen waarin hij de oplossingen zal aangeven in het kader van de Raulinvergoeding. Hij doet zijn uiterste best om de speedwet aanstaande maandag aan de Kamer toe te sturen. Hij zal de IB-Groep, Studielink en de koepelorganisaties verzekeren om een verklaring af te geven met een actuele stand van zaken betreffende de invoering van de leerrechten, kort voorafgaande aan het wetgevings-overleg over de speedwet. Hij zal in zijn brief ter voorbereiding van het debat op 30 oktober ook op het bekostigingsbesluit ingaan. Een verslag van de technische briefing van de Eerste Kamer zal hij toezenden aan de Kamer, met zijn opvatting over de betekenis daarvan voor de invoeringsdatum. Hij deelt de mening dat de administratieve lastendruk voor instellingen niet zal toenemen, die hij zal vragen om hun schriftelijke reactie dienaan-gaande.

Toezeggingen

- Bij de behandeling van de OCW-begroting 2007 zal de staatssecretaris terugkomen op de kosten van de accreditatie en het aandeel van de btw daarin.
- De Kamer ontvangt een brief met een toelichting op de verschillende adviezen over titulatuur, die betrokken kan worden bij de behandeling van het wetsvoorstel WHOO.
- Eind oktober ontvangt de Kamer het Onderwijsraadadvies over de evc's (Elders Verworven Competenties), vergezeld van een beleids-reactie.
- Vóór de OCW-begrotingsbehandeling 2007 ontvangt de Kamer een brief over meeneembare studiefinanciering «wereldwijd» en de relatie met de Raulinvergoeding.
- Bij de instellingen voor hoger onderwijs wordt nagegaan wat de kosten zijn voor juridische advisering inzake het Dossier Rekenschap en de Kamer zal daarover worden geïnformeerd.
- Tevens zal de Kamer een schriftelijke onderbouwing krijgen van de tijdens het overleg genoemde kosten voor inhuur van deskundigen door het ministerie.
- De Kamer ontvangt een schriftelijke onderbouwing van de genoemde bedragen voor opheffing van maximering van de bijverdienregeling bij studiefinanciering.
- De speedwet komt zo mogelijk op 9 oktober 2006 naar de Kamer, of kort daarna.
- De staatssecretaris zal met de betrokken partijen in contact treden, reële knelpunten in kaart brengen en op basis daarvan adviseren de Kamer adviseren over de «go now/go later»-beslissing. In aanvulling daarop zal de InformatieBeheergroep, Studielink en de koepelorganisa-ties VSNU en HBO-raad worden verzocht een verklaring af te geven met een actuele stand van zaken betreffende de invoering van de leer-rechten, kort voorafgaande aan het wetgevingsoverleg op 30 oktober

a.s. over de Spoedwet. Zodra deze informatie beschikbaar is, wordt deze aan de Kamer gestuurd ten behoeve van een beslissing over de invoeringsdatum.

De voorzitter van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
Aptroot

De griffier van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
De Kler